СВОБОДА

1927 UNIVERSITY OF ILLINOIS

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 127. Джерзи Сити, Н. Дж., пятниця, 3. червня, 1927. VOL. XXXV. No. 127. Jersey City, N. J., Friday, June 3. 1927. THREE CENTS

КРОВАВІ ЗАВОРУШЕННЯ В ФЛОРИДІ

УРЯД ВИСЛАВ НА ТОВПУ ЛІНЧІВНИКІВ МАШИНОВІ КРІСИ.

ТАМПА, Флорида, 1. червня. — Хоча вчора поліція розігнала товпу лінчівників, які зібралися під місцевою тюрмою, щоби вбити Б. Ф. Левинса, товпа нині зібралася наново, видимо з тим самим наміром. Національна Гвардія казала товпі розійтися, але товпа замісць сього стала кидати на жовнірів гнилими яйцями, каміннєм та цеглами. Команда війська візвала ще раз товпу розійтися, але з товпи стали тоді стріляти до жовнірів. Жовніри отворили на се огонь з машинового кріса.

Від куль з машинового кріса впало на землю кількадесятер людий. З того числа коло трийцять було тяжко ранених, а 4 трупи. Межи раненими й вбитими були певно також люди, які не брали участи в заворушеннях. Ранені, яких перевязувано в шпиталях, заявляли, що їх ранено далеко від місця заворушень. Один з убитих погиб, даючи поміч одному раненому знакомому.

Левинс, за якого пішла ціла афера, мав признатися поліції, що він убив свою жінку й троє дітий та ще одного чоловіка ударами молота по голові, взявши їх за родину одного знакомого, яку він страшне ненавидів.

ЗЕМЛЕТРУС В НЮ ДЖЕРЗІ.

ПОТРЯС КІЛЬКОМА МІСТАМИ, АЛЕ НЕ БУЛО НІЯКОЇ ШКОДИ.

ТРЕНТОН, Ню Джерзі, 1. червня. — В кількох містах на побережу Атлантійського океану від Сенди Гук по Ромс Ривер случився нині, коло пів до 9. години рано, легкий землетрус.

Потрясення землі, які чути було навіть у Ню Йорку, настрашили населення, але не зробили ніякої шкоди, кромі того, що вибили кілька шиб.

ЛИНДБЕРГ ГОДИТЬСЯ НА ЗАПРОСИНИ ПРЕЗИДЕНТА.

БУДЕ ЙОГО ВИТАТИ ВПЕРЕД ВАШИНГТОН, А ВІДТАК НЮ ЙОРК.

ВАШИНГТОН, 1. червня. — Президент Кулидж дістав від американського летуна Линдберга телеграму, що він годиться на запросини Кулиджа та приїде американським воєнним кораблем Мемфисом уперед до Вашингтону.

Значить, що принимати Линдберга будуть уперед у Вашингтоні, а доперва відтак у Ню Йорку. У Вашингтоні мають йому доручити медалі від федерального уряду. Має Линдберг приїхати до Америки 11. червня.

Начальник почт віднісся до американського громадянства, щоби воно надсилало листи до Линдберга на адресу почтового уряду у Вашингтоні.

ҐУБЕРНАТОР ФУЛЕР ІМЕНУЄ ДОРАДЧИЙ КОМІТЕТ ДЛЯ СПРАВИ САКА Й ВАНЦЕТТІ.

БОСТОН, 1. червня. — Ґубернатор Фулер іменував нині дорадчий комітет для розвязання справи Сака й Ванцетті. В склад комітету входять: бувший судя Гренґ, Ловел, президент Гарвардського університету та Стрето, начальник Месечузетського Інституту Технольоґії.

Комітет має характер чисто дорадчий, то значить, його рішення не будуть обовязувати ґубернатора.

ШЕРИФИ ЗВОДЯТЬ БИТВУ З ВЯЗНИКАМИ.

ОСИНИНГ, Ню Йорк, 1. червня. — Двох вязників, які були засуджені на 30-літну вязницю, пробували утекти з поїзду, яким їх відвожено до вязниці. Заступники шерифа, які відвозили вязників, кинулися за ними на здогін. Вязники почали бійку, але сторожі перемогли.

ФАШИСТИ ЗБИРАЮТЬСЯ ВІДОСЛАТИ ВБИТИХ ДО ІТАЛІЇ.

НЮ ЙОРК, 1. червня. — Тіла двох фашистів, яких убили невисліджені ще досі люди підчас фашистської паради на „день прикрашення", мають вислати до Італії, щоби похоронити їх з парадами.

Родини вбитих дістали привітну телеграму від Мусоліні.

Одного італійського іміґранта, котрого піймала поліція підчас заворушень проти фашистів у Порт Честері, засуджено в стейтовім суді в Гвайт Плейнз, в стейті Ню Йорк, на рік вязниці.

108 ЛЮДИЙ ПРОПАЛО ПІДЧАС ЗАТОПЛЕННЯ КОРАБЛЯ.

МАНІЛА, Филипинські Острови, 1. червня. — Поліція ствердила, що з пасажирів парохода Неґроса, що затонув минувшої неділі коло острова Ромбіона, не найдено 108 осіб. Бракує 100 пасажирів, двох офіцирів та шість звичайних моряків корабля. Припускають, що всі потонули.

ВТІКАЧІ ПЕРЕД ПОВІННЮ ВЕРТАЮТЬ ДОМІВ.

НЮ ОРЛІНС, 1. червня. — Зібрані води ріки Місісіпі вже зійшли до Мексиканського Заливу. Лишень у найдальше на полудне висуненій частині дельти сеї ріки держаться ще високі води.

В богато околицях населеннє вже вертає назад до своїх осель, хоча уряд ще не радить сього робити, побоюючися ще можливости нового піднесення вод.

ФРАНЦІЯ ЗАЯВЛЯЄТЬСЯ ЗА АНГЛІЄЮ.

ПАРИЖ, 1. червня. — Вся париська преса дає до пізнання Єгиптови, що вона буде стояти солідарно за англійським урядом. Вже з того видно, що візита президента Думерга мала серіозний підклад, бо підчас неї обговорено цілком певно важні питання дальшої політики на Далекім Сході та осягнуто під тим зглядом згоду. Не було її мабуть тільки відносно питання відносин до Радянського Союза. Тут Бріянд зазначує, що Франція задержує собі вільну руку і заховується на разі невтрально.

ОХОРОНА ПРИРОДИ УКРАЇНИ.

Науковий Комітет НКЗ розробив плян обслідування України з тим, щоб поліпшити охорону природи України. Плян цей подано на затвердження Раднаркому.

В пляні зазначено, що розвиток людської культури на базі вдосконалення й поліпшення здобутків техніки та швидке зростання людности країни неминуче зміняють стан природи України. В процесі господарчої діяльности природа руйнується.

Через те Науковий Комітет ставить завдання охороняти природу та використовувати її для поширення індустріялізації країни.

Охорону природи Науковий Комітет гадає здійснити через організацію цілої низки заповідників. До цього часу на Україні є тільки 4 заповідники. На здійснення цієї роботи Науковий Комітет просить відпустити певні кошти.

СЕРЦЕ І МАЙНО ТАНЦЮРИСТКИ.

Кілька літ тому померла в Парижі неждано одна з найкращих жінок і танцюристок, 30-кількалітня Ґабі Деліс. Вона не була Французкою, а Чешкою і називалась Гедвіґ Навратіль. Так заявляють її родичі, які ведуть тепер процес за міліонову спадщину своєї доньки, виступаючи проти її фальшивої матері, товаришки мандрівок непостійної Деліс. Молода Гедвіґ виїхала раз до Остенди, там познайомилась з португальським королем Мануелем і від тоді почалась її світова карієра. Газети пишуть, що її мати, дізнавшись раз, що Деліс приїздже до Відня, до „Аполльо", прийшла до театру і пізнавши свою доньку, від зворушення зімліла. А танцюочка донечка поїхала далі безжурно в світ.

НАДКОМІСАР ПОЛІЦІЇ ФАЛЬШІВНИКОМ ГРОШЕЙ.

Варшавський слідчий уряд викрив банду фальшівників грошей. Коли поліція прийшла на місце, щоб арештувати фальшівників, уже їх не застала. Всі 16 виїхали до Кракова. На краківськім залізничім двірці арештовано їх. Арештовані признались, що були в тісних взаєминах із надкомісарем поліції в Кракові Шварцом. Гарний сторож!

З УКР. Життя.

МОЛОДА УКРАЇНСЬКА СПІВАЧКА НА РАДІО.

П-на Ярослава Білоруська, дочка гром. Володимира Білоруського з Плейнфилд, Н. Дж., буде співати на радіо стації W. E. A. M. в Плейнфилд, Н. Дж., дня 3. червня 1927. в часі між 10.15 а 11 год. в ночі.

На разі не могла знайти п. Білоруська задля браку часу відповідних до її голосу пісень українських і буде співати тим разом по англійськи.

До Америки прибула в 1921 р. і кінчила тутешню школу. Поза щоденними обовязками вчилася співати. Має тепер 17 літ і глядить сміло в дальшу гарну будучність, якої їй щиро бажаємо.

СНІГ У ТРАВНІ.

Дня 10. травня с. р. двома наворотами падав у Львові сніг. Тому, що заметіль тревала дуже коротко, зі снігу не лишилося ні сліду, тимбільше, що зараз після того усміхнулося до Львовян в цілій величині весняне сонце.

ЧУДЕСА ТЕХНІКИ.

Граф Арко, винахідник і професор, один з найчільніших працьовників у Німеччині над удосконаленням бездротного телеграфу, впевняє, що небавком віддаль на нашій землі щезне. Т. зв. „короткі хвилі", до цього часу невикористані при бездротнім телеграфі, стануть підставою нового переворотку. Вони дадуть змогу передавати звістки на необмежену віддаль, у точнім напрямку та бажаною силою. Одна мала „радієва" стація зможе передавати 10,000 телеграм. У майбутньому люде зможуть висилати фотографії своїх приватних листів, себто образи, у двох годинах з Гамбурга до Сіднею. Коли в Ню Йорку згорить нині вранці театр, вечером цьогож дня ціла Европа матиме вже фотографії з катастрофи! Зрештою вже нині радіотелеграми випереджують час. Послухайте: 3,000 нюйорських купців стежить постійно за паризькою модою, щоб її негайно передати своїм міліонерам і снобам. У 9. год. вранці приходить такий купець до паризької фірми мод, 10.30 він має всі фотографії та рисунки із текстом, які ідуть літаком до Лондону. Звідси в 12-ій год. пересилають їх радіотелеграфом до Ню Йорку. Пів до третої є вони там. Пів третої пополудни по париським годиннику це щойно сема вранці (того самого дня)! у Ню Йорку. Отже Ню Йорк має на півтора години раньше париську моду, заки вона ще в самім Парижі вийшла на світ божий! А тепер скажіть, що земля не крутиться...

НОВИЙ ПАПСЬКИЙ НУНЦІЙ ДЛЯ ПОЛЬЩІ.

В німецьких часописах читаємо, що на місце кардинала Ляврі, який має небавком покинути Польщу остаточно, приходить на нового папського нунція до Варшави монсіньоре Каччія Домініоні, що належить до найближчого окруження папи.

НАСЛІДКИ ПОЛЬСЬКОЇ КОЛЬОНІЗАЦІЇ.

Насильне насаджування польських кольоністів на українські землі там, де українські селяни самі терплять з браку варстату праці землі велику нужду, дає свої наслідки. Між кольоністами, котрі є певні допомоги уряду і поводяться бундючно та провокуючо, а місцевим населенням панують напружені відносини і щораз приходить до кривавих сутичок.

Дня 3. травня ц. р. устроїли польські кольоністи в Глинянах провокаційну польську бандерію. Між учасниками бандерії а місцевим населенням прийшло до сутичок, наслідком яких були тяжке і легче ранені. Поліція — розуміється — прийшла на поміч тим, що спровокували цю бійку; кольоністам і арештувала дві Українки за те, що подерли польський прапор, і трох селян, а за иншими робить слідство і доходження.

Напрід заберуть землю, відтак провокують місцеве населення, а вкінці замикають по арештах.

В УКРАЇНСЬКІЙ АКАДЕМІЇ НАУК.

Вийшов друком перший том історично-географічного збірника, видання комісії історично-географічного словника України при УАН.

Комісія розробляє в формі монографій питання з історії заселення України — розвитку міст, торгівлі, промисловости і таке инше.

Кілька монографій з першого тому збірника дуже цікаві тим, що освітлюють революційний рух селянства з першої половини XIX віку. Цікава статтія С. Шамрая „Винницьке селянство 40-вих років".

В збірнику поміщено статтю проф. А. С. Грушевського „Гетьманські земельні універсали".

Українська Академія Наук одержала запрошення взяти участь у міжнародній конференції „тиждень науки", що її організують німецькі вчені в червні ц. р. Академія відряджає на конференцію акад. Малгавзена.

Лондонський антропольоґічний інститут звернувся до УАН з пропозицією обмінятися виданнями. Інститут прохає прислати деякі цікаві для нього матеріяли по вивченню трипільської культури на Україні.

ЛЕТНИЧА КАТАСТРОФА.

Дня 11. травня ц. р. впав із літаком в околиці бельведерського саду (у Варшаві) полковник Зих-Плодовський, заступник шефа IV. департаменту міністерства військових справ. Полковник згинув на місці; літак цілком знищений.

СМЕРТНИЙ ПРИСУД.

У процесі Н. Коваля з Пиковлич обвинуваченого в убивстві власної жінки, присяжні судді (у Львові) потвердили 10 голосами питання в напрямі вбивства, тому трибунал засудив Коваля на кару смерти (шибеницю). Оборонець згодився відклик.

РИКОВ ПРО ВІЙНУ АНГЛІЇ З СОВІТАМИ

МОСКВА, 1. червня. — Алексій Риков, голова ради народних комісарів, виголосив на засіданню московського совета велику бесіду про міжнародне положення, в якій обширно обговорив справу зірвання англійсько-совітських взаємин. Він виразно підчеркнув, що це зірвання є тільки вступом до великої війни, яку готує совітам Англія. Він зазначив, що саме закид шпіонажі полягає на сфальшованих документах. А до того, говорив Риков, в московській вязниці сидить цілий ряд англійських шпіонів.

ДОЧКА СКОРОПАДСЬКОГО ВИХОДИТЬ ЗАМІЖ ЗА ПОЛЬСЬКОГО ГРАФА.

НА ГУЧНІМ ВЕСІЛЛЮ ЗАБАВЛЯЛИСЯ РАЗОМ ПОЛЬСЬКА І МОСКОВСЬКА ШЛЯХТА.

БЕРЛІН, (почтою). — Як подає „Руль", на днях відбулося весілля старшої доньки бувшого гетьмана Скоропадського з польським графом Адамом Монтрезор. На весіллю були представники польської і російської шляхти, а рівнож були і німецькі юнкри.

ЛИНДБЕРГ ВІДВІДАЄ В ПЕРШУ ЧЕРГУ ПРЕЗ. КУЛИДЖА.

ЛОНДОН, 1. червня. — Капітан Линдберг поверне до Америки на воєнним кружляку Мемфіс. Прибуде прямо до Вашингтону і відвідає президента Кулиджа. В столиці побуде яких 3 дні, а опісля виїде до Ню Йорку, а звідси полетить на своїм аероплянї до Сент Луис. В Лондоні приглядався він вперше кінським перегонам, будучи в Епсон в той день, коли відбувалося дерби. Перегони його дуже зацікавили і він подивляв зручність і відвагу джокеїв.

АМЕРИКАНСЬКА МАРИНАРКА ВІДПЛИВАЄ ДО ТІЕНТСИН.

ШАНГАЙ, 1. червня. — Шестий і десятий полк маринарки дістали приказ відплисти до Тіентсин. Причину того зарядження держиться в тайні. Але це загально відоме, що треба було це зарядити по тій причині, що незабаром прийдеться переносити до Тіентсину американське посольство по причині того, що Пекин загрожений та що тут може прийти до боїв.

БАВАРСЬКИЙ ЕПИСКОП ПРОТИ ЖІНОЧИХ АТЛЕТИЧНИХ ВИСТУПІВ.

МОНАХІЮМ, 1. червня. — Баварський епископат, покликуючися на конґрес всіх німецьких епископів з 1925 року, виступив проти атлетичних жіночих пописів, які мають відбутися в Найбурґ на слідуючий місяць. Вони кажуть, що такі пописи підкопують публичну мораль.

ПРОТИ ВІДДАЧІ УНІВЕРЗИТЕТІВ І МІСІЙ ПІД КИТАЙСЬКУ КОНТРОЛЮ.

ШАНГАЙ, 1. червня. — Шангайський епископальний епископ Ґревес заявляє, що коли настануть спокійніші часи, самі розумні Китайці прийдуть до цего переконання, що їх домагання, які зросли на революційнім ґрунті, неслушні. Це відноситься до віддання під їх контролю місій і шкіл, фундованих і удержуваних чужинцями. Ціла біда в тім, що Китайці вважають всіх чужинців тепер своїми ворогами, а через те спадає їх ненависть на школи і місії, а це неслушне.

ЗАМИКАЮТЬ ДО ТЮРМИ МОНАРХІСТІВ І ЧЕРВОНИХ.

ПАРИЖ, 1. червня. — Поліція доручила засуд на вязницю рівночасно Леонови Доде, лідерови французьких монархістів і Марцельови Кашен, лідерови комуністів. І жаден з них не хоче піддатися засудови і йти до тюрми. З того готові повстати прикрі комплікації, бо як один так і другий має за собою сильні групи. Цікаве при тім те, що монархіста засуджено за образу других, які він одначе доконав в обороні свого сина, що боровся на фронті, а знова комуніста засуджено за те, що він намовляв жовнірів, які боролися на мароканськім фронті, до дезерції.

ЖЕРТВИ ЦИКЛЬОНУ.

МІНСТЕР, 1. червня. — На границі Німеччини і Голяндії буяв шалений вітер, який знищив три місцевости, забив 18 людей, а яких 50 тяжко ранив.

БОЯТЬСЯ ЖІНОЧОЇ КУНКУРЕНЦІЇ.

ЛОНДОН, 1. червня. — В оксфордськім університеті зачинають брати жінки перевагу і це дуже занепокоє студентів-мущин, бо цей старинний університет, що так довго був привілеєм мущин і гординею Англії, готов прибрати жіночий характер.

АНГЛІЯ БУДЕ БОРОНИТИ СВОЇХ ПРАВ В ЕГИПТІ.

ЛОНДОН, 1. червня. — Міністер заграничних справ Чемберлейн випраздував в парляменті висилку воєнних кораблів до Єгипту. Він заявив, що єгипетський уряд хоче взяти в свої руки армію і віддати її під виключний вплив націоналістів, або т. зв. партії Заглюлі паші. Уряд мусить боронити суеського каналу, а рівнож життя і майна чужинців, бо це його обовязок. Тому треба було повзяти всякі міри охорони.

СПРАВА РОЗОРУЖЕННЯ В ЖЕНЕВІ.

ЖЕНЕВА, 1. червня. — З промови президента Кулиджа, виголошеної в Арлингтоні виходить, що уряд має вже готовий плян розоруження, але проголосить його доперва на розоружній конференції. Як подають поінформовані, Америка заявиться за 8-інчовими гарматами і 10,000 тоновими кружляками. Англія буде обстоювати кружляки о 6,000 тонах і 6-інчових гарматах.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Загряницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЩЕ ПРО ПОХІД НА КИЇВ

Нема сумніву, що зірвание дипльоматичних і торговельних зносин між Англією а совітами має серіозний підклад. З тою так важною подією злучені цілком певно близше невідомі пляни з боку Анґлії. Викритте совітської шпіонажі не є так важним фактом, щоби аж зривати зносини з совітами. Бо, як казав в анґлійському парляменті Ллойд Джордж, кождому добре відомо від довгого ряду літ, що совіти ведуть шпіонажу та що совітські амбасадори брешуть. Найновіща ревізія Аркоса в Лондоні не посунула отже під тим оглядом справи вперед. А до того всі добре знають, що шпіонують не тільки одні большевики, але й другі держави. Виходить отже, що ревізія і закид шпіонажі це лишень формальна притока до зірвання зносин з совітами. Практична Англія не збувалася би так легко совітського ринку збуту, колиб не мала якихсь далекосяглих плянів. А англійська політика відома зі своєї далекосяглости. Тут ходить отже о економічний і военний похід проти совітів.

Та сама Англія не відважиться до бльокади Радянського Союза, ні до війни з ним. Вона буде пробувати втягнути до цеї акції Німеччину, Францію, Італію, а то й Америку, яка і так ставиться неприхильно до совітів. А що в тому напрямі йде робота, видно найкраще з тої бесіди, що її виголосив амбасадор Геррик в Парижі підчас американського свята Прикрашування Гробів. Ціла бесіда звернена проти совітів і комуністичної язви. Без особлившої цілі не виголошував би Геррик так острої бесіди на гробах погибших в світовій війні американських жовнірів.

Польська преса, особливо та, що стоїть по стороні Пілсудского, чує, що заноситься на якусь поважну акцію, в якій прийде до слова Польща. Через те предчуває вона ото нову історичну хвилю. Ту саму, яка заблисла Польщі в 1920 р., коли маршалок Пілсудскі опинився в золотоверхім Києві. Варшавський „Курер Поранни" вже заздалегідь приготовляє польську суспільність на ту хвилю, коли то буде можна посунути границі Польщі до берега Дніпра.

Бо ніщо инше в Поляків на думці, а тільки та одна ідея: збудувати по лівім боці Дніпра якусь Україну з двох-трох ґуберній, а решту українських земель захопити для себе і в той спосіб відбудувати історичну Польщу. Бо як каже польська ґазета, це одинока дорога до відбудови сильної Польщі.

З пляном своїм Поляки, як бачимо, не скриваються. І мимо цего, що бачимо, яке лихо нас жде, все таки маємо між собою утопістів, які проповідують, що можливе визволенне України при дружбі з Польщею.

ДІМ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ

В наступному році буде десять років від того незабутнього дня, коли галицькі Українці пірвалися до боротьби за створення своєї власної держави. Вже минає девять років, як могутнім поривом нашого народу були розбиті вікові пута, панування Поляків на українських землях в Галичині. Несприятливі умови боротьби та переважаюча сила ворогів наших, підперта тоді всемогучою Антантою, не дали змоги нашому народові закріпити здобуту ним на короткий час волю.

Під ударами жорстокого ворога, при допомозі держав переможців у світовій війні, Галицька Армія, обідрана, гола, боса, без боєвих припасів та хора на тиф, мусіла відійти з своїх рідних земель на Велику Україну, де конала друга українська армія під ударами иншого ворога — Москалів. Український нарід тимчасово впав під натиском сильнійшого ворога, але вписав у свою історію блискучі сторінки визвольної боротьби, боротьби за створення своєї Суверенної Держави.

Цей час боротьби ще й досі тягнеться, ще й досі не припинився і не припиниться, аж поки наш нарід не осягне поставленої ним мети. Нехай жорстокий переможець катує наш нарід, нехай знущається над ним та упивається тимчасовою перемогою, це не убе в нашого народу волі до боротьби, це не згасить того вогню, що запалили його в нас наші герої в 1917 та 1918 роках. Навпаки, „біда з завзятого вогонь креше". Так і з українського народу. А що він завзятий, то на це доказ: сотки тисяч могил, в яких спочивають поляглі у боротьбі герої. Доказом цього є та послідовна й уперта боротьба, яку провадить наш нарід на всіх своїх землях за свої національні та політичні права, а яка неминуче приведе до нового вибуху боротьби за державні права.

Поляглі в боротьбі лицарі не лише створили традицію визвольної збройної боротьби, але своєю святою кровю скріпили її таким цементом, що вже жадні лихоліття не зітруть її з сердець та памяти українського народу.

Були славні лицарі в тій боротьбі не лише ті, що поляглі в ній, але й ті, що боролися чесно, завзято в бою. Коли вони ще не поляглі за свою вітчину, то це можна завдячувати такій їх долі. Багато з тих, що лишилися в живих несуть тепер страшний хрест страждання за свій нарід як покалічені, хорі, фізично й душевно знівечені. Вони не меньші лицарі від тих, що поляглі, й їм належиться така сама пошана й подяка, як мертвим.

Мертвим лицарям ми охоче віддаємо пошану й подяку. Присвячуємо їх памяти урочисті концерти, правимо панахиди, виголошуємо на їх честь промови та уряджуємо ріжні походи. Але живих, на великий сором нам і на ганьбу, ми майже забули. Шануємо мертвих і славимо мабуть тому, що їм уже нічого від нас не потрібно, що вся пошана наша до їхньої памяти обмежується лише словами, походами та молитвами.

Між тим живі лицарі-інваліди потребують ще допомоги їм, щоби так-сяк протягнути до могили своє страдницьке життя. **Живого інваліда не нагодуєш промовами, молитвами та походами, але йому треба дати щось реальне, аби він не помер з голоду.** Мабуть тому, що перед інвалідами маємо далеко більші обовязки ніж перед помершими, ми про них ніби то забуваємо, ніби то відмахуємося від них, коли хтось нагадає, що вони голодують та потрібують допомоги від нас здорових, щасливих, веселих. Коли яку жертву даємо на інвалідів, то робимо це з таким трудом, з такою неохотою й так вимушено, що до болю соромно робиться не лише інвалідам брати ту допомогу, але й тим, що збирають її длячних. Ми ніяк не можемо собі уявити, що інвалід заслугує на те, щоби йому допомогли, щоби його нагодували і одягнули ті, за яких щастя й долю він офірував своє життя. Ми не хочемо зрозуміти того, що допомагаючи інвалідам, виконуємо наш обовязок перед нашою батьківщиною, перед нашим народом, нарешті перед самими собою. Коли ми не мали нагоди офірувати своє життя, свій спокій на служення визвольній боротьбі, то мусимо почуватися задоволеними й щасливими тоді, коли, чим можемо, тим помагаємо тій боротьбі, помагаємо борцям-калікам. Тим ми приєднуємося до активної армії борців за визволення рідного краю.

Память своїх героїв всі народи святкують урочисто й на честь їх створюють ріжні інституції та будують памятники. Це все робиться для того, щоби не лише виконати свої обовязки перед героями, але щоби наростаючим поколінням завжди пригадувати про славні діла їх предків. Щоби молоде покоління виховувалося в тих традиціях, які полишило геройство їх батьків та дідів. На примірах поляглих старих героїв виховуються нові покоління борців.

Ми на своїх землях ще поки що позбавлені можливости будувати памятники борцям нашої визвольної боротьби. Ми ще позбавлені можливости закладати такі інституції, де б молоді передавалася память про героїв-борців.

Прийде час, коли у Київі та Львові будуть пишатися імпозантні памятники, що будуть присвячені героям сучасної визвольної боротьби, а тепер ми можемо зробити лише одно: це поставити памятник у Львові. І тим памятником може й повинен бути **Дім Українських Інвалідів.** Там в столиці Галицької Землі, в преславнім Львові, мусить пишатися велика, славна будова, на фронті якої великими буквами мусить бути вибито: **„ДІМ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ, ЗБУДОВАНИЙ ЗАОКЕАНСЬКИМИ УКРАЇНЦЯМИ".**

Це буде памятник визвольної боротьби нашого народу, памятник героям, що поляглі в боротьбі, памятка про нашу любов та жертвенність для своєї рідної Батьківщини. Цим ми докажемо, що відірвані від нашої рідної землі, закинуті на далеку чужину, ми завжди всім серцем і душею серед рідного народу, на рідній землі.

Збірку на будову „Дому Українських Інвалідів" ми повинні провадити не центами, а зорґанізувати в такий спосіб, як то робили й роблять инші народи. Кожде товариство, кожен свідомий Українець можуть і повинні віддати одноднєвний, чи навіть лише південний заробіток на фонд будови Дому. Лише таким чином, коли кожен виконає свій обовязок, збудуємо великий памятник на славу нашим героям, собі на честь, а ворогам на пострах.

Памятаймо, що в день десятиліття боїв славної Галицької Армії повинен бути у Львові поставлений Дім для Українських Інвалідів, живих свідків геройських діл тої армії.

КАСОВИЙ ЗВІТ ОБЄДНАННЯ
(за місяць май, 1927 р.).

I. ПРИХІД:

1) З перенесення з попереднього місяця		$ 222.18
2) Прихід в маю		1,080.10
Разом		$1,302.28

II. РОЗХІД:

а) ВИСИЛКА ДО КРАЮ:		
1) Рідна Школа	$300.00	
2) Дім Українських Інвалідів у Львові	300.00	
3) На памятник І. Франка	125.00	
4) Політичні вязні	100.00	
5) Письменникам	75.00	
6) Сироти	50.00	
7) Т. Ольшанському на Кубі	50.00	
8) Народний Дім в Сяноку	25.00	
9) „Просвіта" у Львові	25.00	
10) На Укр. ґімназію в Чорткові	25.00	
11) Центральний Союз Укр. Студентства	25.00	
12) Кошта листів і висилки	12.50	$1,112.50
б) Кошта вдержання канцелярії		25.00
в) Кошта дороги		12.00
Разом		$1,149.50

III. ЗІСТАВЛЕННЄ:

Прихід в маю, 1927	$1,302.28
Розхід	1,149.50
Остає в касі Обєднання з днем 31. мая, 1927	$152.78

Обєднанне Укр. Орґанізацій в Америці.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Свобода, від. 194, повідомляє, що піврічний мітінґ відбудеться о 7.30 вечер в суботу, дня 4-го червня, в гали Павловського, 405 W. 40th St., N. Y. C. На порядку нарад є важні справи до полагоджения. Неявившийся член заплатить кари 25 ц. а урядник 50 ц. — Н. Лесюк, секр.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ І ФОТОҐРАФІЙ ЧЛЕНІВ І ВІДДІЛІВ ДО КАЛЄНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА РІК 1928.

Календар У. Н. Союза, який розходиться у многих тисячах примірників, є найліпшим середником до оголошувань поміж американськими Українцями. Хто має який бизнес, а залежить йому на тім, аби про нього знало як найбільше людий, повинен дати своє оголошенне до календаря У. Н. Союза. Ціни є вельми приступні, зваживши, що наклад буде виносити 20,000 примірників. Ціла сторона 34 кв. цалів, коштує $30.00; половина $15.00; чверть $10.00; осьма часть $5.00; перша і послідна сторона в части оголошень по $35.00. Хто хотівби в своїм оголошенню помістити також і фотоґрафію, чи то свою чи свого бизнесу, мусить прислати з неї готову до друку клішу; коли ні, то поносить кошт виготовлення такої кліші з фотоґрафії, то значить, що його оголошенне буде о стільки дорозше коштувати, скільки виносить кошт виготовлення з фотоґрафії друкарської кліші.

Текст оголошень мусить находитися в редакції по день 15. серпня б. р. Гроші за оголошення належить посилати рівночасно. Оголошення на кредит безуслівно не будуть друкуватися.

Фотоґрафії братств і товариств. Відділи У. Н. Союза, а також кружки співацькі і театральні, школи, банди, які суть при відділах У. Н. Союза (коли який кружок, співацьке товариство і т. п. не єсть при відділі У. Н. Союза, таких після ухвали не буде поміщуватись у календари), хотілиб, аби їх фотоґрафії були поміщені в календари на 1928 рік, зволять їх прислати на адресу „Свободи" найдальше по день 15. серпня б. р. Рівночасно проситься прислати з фотоґрафією чек або моні-ордер, виписаний на імя „Свободи", на суму $10.00. Сі гроші ужиється на покритте коштів виготовлення з фотоґрафії друкарської кліші. Місце в календари безплатно.

Всі фотоґрафії мусять бути добре опаковані.

Всі письма належить адресувати:

„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

В. Будзиновський.

ПЯТЕ КОЛЕСО.

ІСТОРИЧНА ПОВІСТЬ.

(16)

— Щож ти зробиш?

— Зроблю, що ти скажеш. Очивидно, як воно буде розумне.

— Втікаймо!

— Знаю, що нам треба втікати. Але куди?

— В Молдаву. Ти сам казав, що туди найліпше.

— Не маю гроша на таку дорогу.

— Возьму мої червінці.

— Червінці у Медвина. Возьмеш їх хиба аж завтра. Я мушу втечи ще нині в ночи... Хиба втечу сам. Ти возьми завтра свої гроші приїдь до Сучави. Там я вже знайду тебе.

— Не хочу так. Я до Сучави не знаю дороги. Я тебе не пущу самого. Куди ти, туди й я... Чи тобі конче треба втікати?

— Як не втечу, то мушу оженитися з Мариною. Медвин, цех і суд припруть мене так, що не викручуся.

— Чому саме з Мариною? Ти й мене звів.

— Бо... бо ти вже знаєш, чому.

— Чому не зі мною? Причина і потреба та сама. Я тобі перша, бо ми любимося.

— Про Марину вже Медвин знає. Налягає на мене, не викручуся.

— Медвин про мене буде знати. Завтра скажу йому. Як прийдесь йому вибирати між мною і Мариною, вибере мене.

— Марина має більше право, бо вона була перша. Ти прийшла аж тоді, коли Марина вже мала право до мене.

— Ніхто не знає, котра з нас була перша. Скажемо, що ми обоє вже від двох неділь...

— Як прийде до суду, треба буде присягати. Марина буде присягати і ти будеш присягати. Може й мені скажуть.

— Я присягну...

— Але я ні! З Богом нема жартів.

— Щож я зроблю тепер, нещаслива?

— Нема иншої ради, тільки завтра возьми твої червінці і здоганяй мене. Я нині прийшов до тебе тільки на те, щоби тебе ще раз пригорнути до себе і сказати тобі, де мене можеш знайти. Знайдеш в Сучаві. Бувай здорова!

Набрехавши таке, Карпюк підвівся, будь тоби, щоби відійти, але Олена вхопила його за рукав і так сіпнула, що він впав назад на ліжко. Обіймила його і шепотіла:

— Не пущу тебе, не пущу! Або обоє втікаймо, або обоє лишаймося тут.

— Як би я знав, що ти мене справді любиш, то я мав би спосіб... Я міг би тебе взяти зараз з собою.

— Ти ще сумніваєшся? Ще мало тобі доказів моєї любови? Не сама я пішла до тебе?

— І хочеш іти зі мною за всяку ціну? За всяку?

— За всяку!

— Добре. Твої червінці можеш мати за чверть години і за чверть години можемо вийти відси, щоби вже не вернути...

— За чверть години можу мати мої гроші? В ночи Медвин до краму не піде. Хиба тобі казав, що взяв їх до себе, до мешкання? Як мені тепер іти до него? Спитає нащо мені гроші потрібні середупівночи. Чейже не скажу йому, що втікаю з тобою.

— Твої червінці ще лежать там, де лежали. Але я годен зробити так, що ти будеш мати приступ до них. Возьмеш їх і зараз втечемо.

— Як злодійка?

— То злодій той, що бере своє? Не можеш инакше, то сама возьмеш. Брати своє, не гріх!

— Та правда, що то мої гроші.

— Отже возьмеш, як тебе впущу до краму? Як не возьмеш, то втікаю сам, тебе тут лишу. Тоді ті твої червінці нехай спасуть тебе від ганьби.

— Возьму, бо тим не согрішу. Ти маєш ключі від краму? Може, сохрань Господи, підробив? Вартовий на улици не наробить крику, як побачить, що ти в ночи відчиняєш крам?

— Підеш не тим входом, що від улиці. І від подвіря до робітні не маю ключів. Але між твоєю комнатою і робітнею стіна тонка. Вийму пару цеґол. Ти влізеш, возьмеш, що твоє і вернеш. Потому, але аж з Сучави напишу Медвинови, хто се зробив і нащо. Побачивши, що з його річий нічо не хибує, простить нам.

Олена все те вислухала німа. Коли він скінчив, довго не відповідала. Нарешті промовила:

— Михайлику, се не може бути! Радше втоплюся, а по злодійськи до краму не влізу.

— То втопися, або жий у ганьбі, бо я мушу втікати! По злодійськи лізе тільки той, що лізе красти чуже. Ти полізла би по своє.

Ще заки отямилася, Карпюк відскочив від неї і опинився за вікном. Вона метнулася до него. Вхопила його за руку, котру ще держав на вікні.

— Михайлику! — молила, і не подумавши, що він тільки пуджає її. — Ходи назад. Роби, що хочеш, а не лишай мене тут. Се справді не гріх взяти свої гроші.

Карпюк вскочив назад в комнату, приказуючи:

— Запри віконниці, бо мушу засвітити свічку!

Олена вже не перечилася. Зачинила віконниці, пішла до ліжка і захлипала. Карпюк запалив свічку і взяв зі стола пакет. Розгорнув його і виймив ріжне залізне знаряде. Мале долотце, велике долото і залізо до підважування. Приступив до стіни і став стісувати заправу. Стесав настілько, що показалася ціла цеґла. Навкруги сеї цеґли долотцем випорпував вапно поти, поки цеґли не виймив. Так обпорпав ще сусідну цеґлу і також виймив. Тепер лиш залізом став підважувати і виймати одну цеґлу по одній. І чверть години не минуло, як випорпав діру таку велику, що один чоловік міг цілком вигідно пропхатися.

— Оленочко! — промовив приступивши до неї і гладячи по лици. — Двері до твоїх червінців уже відчинені. Іди і возьми, що твоє.

— Боюся. Михайлику, боюся! — відповіла, дріжачи як в лихорадці.

— Вже пропало. Діра в стіні вже є. Найгірше ми вже перебули. Тепер тільки підеш до твоїх власних гроший. Іди, бо тобі ще треба одітися, а вже пора втікати.

Олена вийшла з ліжка. Взяла свічку, дірою влізла до робітні, з робітні дверми до краму. Карпюк вліз за нею, але лишився в робітни. Олена скоро знайшла свої гроші, бо вони були в незамкненій скрини в окремій коробочці. При світлі свічки перечислила, чи случайно Медвин не поклав там і своїх червінців. Було тільки її майно. Коробка була Медвинова. Олена виймила червінці, коробку назад поклала в скриню і відвернулася, щоби крізь робітню вернути назад до своєї комнати. В дверях від робітні зійшлася з Карпюком. В руці держав шкіряний міх, вже до половини наповнений.

— Ти чого сюди вліз? — спитала. — Бери мої червінці, бо я боюся, що згублю, як буду носити їх.

Карпюк взяв подані нею червінці і всунув їх в кишеню.

— Се твій міх? — спитала. — Що в нім?

— Іди, Оленочко, до себе і живо одягайся, — відповів — Чейже в одній сорочці не вийдеш на улицю.

— Але й ти ходи зі мною. Що ти тут маєш робити? Тут твоїх червінців нема.

— Кажу тобі, іди! — Карпюк відповів сердито, стягаючи з полиці якесь намисто і вкидаючи до міха.

— Що ти робиш?! — спитала з жахом, коли Карпюк сягнув по золотий ланцух. — Михайлику, серце моє!

Карпюк, знаючи, що Олену вже цілком має в своїх руках і зломить кождий її упір, далі кидав до міха срібні й золоті річи.

— Лиши се і ходи, — Олена сказала вириваючи з його руки міх, — бо вибіжу на подвіре і нароблю крику!

— Добре! — Карпюк відповів. — Лишу се, але й тебе лишу. Тебе лишу на ганьбу. Ну, і сумніваюся, чи ти до рана стіну залатаєш так, щоби Медвин не доміркувався, що до його краму хтось добирався. Очивидно, добирався на спілку з тобою, бо без твоєї згоди чейже не міг би виломити в стіні такої великої діри. Гадаєш, що в суді повірять тобі, що я зробив се без твоєї згоди? Ти знаєш, що львівський суд за таке стинає голову, або вішає! Я втечу в Молдаву, Марина прийде за мною. Коли тебе будуть вішати, в Молдаві піп буде вінчати мене з Мариною.

— Боже, я зарізана! — сказала, закриваючи лице долонями.

— Було не лізти до мене! Мені й з Мариною було добре. Коли ти звела мене, то тепер лізь далі за мною. Тепер ти можеш тільки вперед, ніколи в зад. І все зі мною. Без мене пропадеш як пес на ярмарку. Як не хочеш, щоби я тебе покинув на ганьбу і на втіху ката, то йди до себе і збирайся в дорогу. Я ще з робітні возьму дещо. Медвин богатир, не збідніє.

(Дальше буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

А ЧИ Я ТОГО НЕ ЗНАВ, ЧИ Я НЕ КАЗАВ?

Як звичайно, так і сеї суботи заглянув я по роботі на сему вулицю, щоб побачитися з людьми і поговорити. Приходжу і здибаю своїх звичайних знайомих. Слово по слові тай спинилися ми на тім письмі, що то його тепер мають підписувати українські гр. кат. священики, отті, що то бунтувалися проти конкордату і хотіли би, щоби церковні прапорги до людей належали.

Ріжно ми говоримо, звичайно як люди. Один такої думки, а другий інакшої. А один, що то його на 7-ій вулиці за дипльомата мають, каже: Та що тут говорити. Або я того всього не бачив, чи я не знав, що тої боротьби не треба? Чи я не казав, що з неї нема ніякого хісна?

Відповідали йому ріжні, а вкінці взяла мене злість і я не втерпів тай відповів:

Гей, пацю, панцю! Як би так в нас були всі такі мудрагелі, то до простого чоловіка ніколи не дійшло би ніяке світло. Бо скілько то прояснилося в головах наших людей через ту церковно-народну боротьбу. Давнійшими часами сварилися в нас за гонори, за джаби, за пусте, а отсе перший раз взялися в нас люди розважати над справою, що тяжить на нас від 300 літ. Хто був би в силі в Америці так сильно защіпити память про нашого національного генія Франка, якби не та боротьба з рабством і темнотою. Допера на тлі того, що переживаємо тут в Америці в боротьбі з Богачевськими і Назаруками, можемо зрозуміти вагу тої боротьби, яку вів колись Франко з рутенськими рабами.

Українці-католики мимо терору не дали епископам спромоги спляміти память свого національного генія, а чи це не здобуток? Таж ті самі люди, колиб були остали під виключним впливом еп. Богачевського і Назарука, булиб далі камінували Франка, як це робили з Франком їх попередники яких 30 літ тому взад. Нарід був би навіть не мав спромоги пізнати творів, ні духа Франка, а так нарід прозрів і не дався застрашити своїм „божим" помазанникам. А чи це не здобуток? Чи це не крок вперед? І чи не вартує в нас память нашого генія того, щоби ми зрушили, як то кажуть, небо й землю проти тих, що хотілиб держати нарід далі в темноті?

Нас не богато обходить це, чи священики підпишуть, чи ні. Не оглядаючись на них, ми, як свідомі Українці, мусимо бути за безпощадною боротьбою проти всякого свого ворога, чужого чи домашнього. Пляма спалаб на нас тоді, колиб ми цю боротьбу залишили, колиб ми дозволили підніжкам Варшави чи Москви впливати на нашу національну душу, плюгавити память наших національних ґеніїв, а на їх місце виставляти культ „ясновельможних" царських ґенералів.

Боротьбу повела українська іміграція в національним інтересі і буде її вести так довго, доки той національний інтерес буде в чімнебудь загрожений. Від престола і від епископської корони ми еп. Богачевського не відтягнемо, бо він їх дістав в Римі і Римови служить, але ми відтягнемо його від політичного впливу на наш український нарід. Його пропаганда за ґенералом Скоропадським не буде мати вже на нікого ніякого впливу, його захвалювання польсько-римського конкордату не потягне за собою ніякого чесного, свідомого Українця. Він буде міг говорити собі проти Франка чи Шевченка, але його голосу ніхто не послухає. Він буде міг хвалити прусьвих ґенералів і їх нам на взір давати, він буде нам представляв далі, що для нас треба нагайки і „господаря", щоб нас бичував, він буде сміятися з наших демократичних засад і називати нас хаотиками, але це все не знайде в наших серцях ніякого відгомону. І чи скорше чи пізнійше, він не буде мати тут до кого говорити, так як його поплечник др. Назарук, що стратившн тут за дуже короткий час всякий грунт під ногами, вправді все ще живе на Френклин Стріт в Філаделфії в домі епископа а на харчах С.С. Василіянок, але мимо того змушений був перенести головну кватиру своєї пропаганди до Канади, бо тут не стає йому місця.

А без боротьби був би собі воював тут др. Назарук з епископом далі по Франку і Шевченку, далі розбивали би наші організації і далі висміювали би наші демократичні переконання, а так мусили замовкнути.

Так я задивляюся на ту боротьбу і тому якраз забирав я так часто голос про ту справу в „Свободі".

На тім я скінчив, а мої товариші притакнули.

Подаю ту розмову до газети, бо і другим може приключитися така нагода.

Павло Дурбак,
Ню Йорк, Н. Й.

ХТО ЦЕ, ЩО НЕ ЗНАЄ, ЩО Є УКРАЇНА?

Добр. Стефан Салаш, у „Свободі" від 27. мая б. р. висловлює думку, що делеґація на Радянську Україну потрібна, на його думку тому: „щоби ми мали вже раз на все вияснене се питанне, чи є Україна, чи її нема", бо, мовляв, „одні кажуть, що вона є, а другі кажуть, що її нема". Ось вам кумедія, тай годі! Чи є Україна?! Що за дивне питанне? Колись російський сановник граф Бобринський, ідучи за примірюм осла-вленого Валуєва, сказав: „Украйни нет, не било і не будет". Невжеж серед Українців є Бобринські? Невжеж Українцям треба аж делеґації, щоби переконатися, чи є Україна? Ох, не турбуйтеся, панове „Бобринські". Україна була, є і буде! Бо як співає наш поет Олесь: „Як завтра день угледять люди, як сонце ясне зійде, так Україна жити буде, так наша мрія процвите".

А делеґація зайва, зайва і ще раз зайва!

П. Турчинський,
Ню Йорк, Н. Й.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

КОГОВЗ, Н. Й.

Ювилей братства св. Петра й Павла, від. 57. У. Н. Союза.

В неділю, дня 29. мая, обходила наша місцевість 30-літний ювилей нашого найстаршого місцевого товариства, братства св. Петра й Павла, 57. відділу У. Н. Союза.

Раненько відбулася в місцевій українській католицькій церкві святочна церковна відправа, зложена з богослуження й панахиди по померших членах сього братства. Відправив їх місцевий парох о. Шуховський, який виголосив теж гарну проповідь про значінне братства серед українського народа, представляючи зібраним у церкві людям, в яку то давну старину сягає звичай основувати братства та яку то важну ролю відограли вони колись підчас боротьби українського народа з Поляками.

О 2. годині сполудня відбувся в церковній галі святочний концерт. Почав його діточий хор відспіванням гимнів, українського й американського, після чого гр. Кость Сеньчук яко предсідатель Братства св. Петра і Павла отворив свято витаючи гостий місцевих і позамісцевих.

Музична частина концерту складалася з виступів двох місцевих хорів, а саме мішаного хору товариства Бандуриста та хору шкільних дітий. Оба хори співали під проводом гр. В. Шклярика. Оба хори се аматори, але вони вивязалися зі своєї задачі після найкращих своїх сил. Мішаний хор відспівав „Думи мої", а при другім виступі „Їхав козак за Дунай" і „Лопнув обруч". Діточий хор віддав добре „На чужині загибаю" та „Ой, поїхав Ревуха".

Панна Емілія Ядлош віддеклямувала гарно поезію Івана Франка „Любов моя".

В імени Головної Канцелярії У. Н. Союза привітну промову виголосив Омелян Ревюк. Він показав наперед на ті нещастя, які случилися серед нашого народа, на початку української іміграції в Америку, а які заставили перших іміґрантів у Коговзі заснувати братство для допомоги сиротам і вдовам по іміґрантах. Серед сих пionірів української організації були: Еміль Михайляк, який був першим предсідателем братства св. Петра й Павла; далі громадяни Демян Мерена, Петро Бабяк, Лука Ядлош, Петро Роніцький, Стефан Палка, Іван Михайляк, Іван Недільський та теперішний предсідатель Кость Сеньчук.

Як показують книги сього братства, уряд його висилав до головної каси Союза в перших місяцях 4, 5 та 7 долярів. Але Союз не діставав тоді у місяць більше як 500 долярів. Зі сих малих початків росло Братство, поки воно не досягнуло до сотки членів. Змінявся за той час Союз, розширяв свою роботу, давав щораз ширші допомоги, поки він нині не дійшов до пару мільонів долярів готового маєтку, який гарантує кождому членови сповнение кождої обіцянки, даної Союзом. Союз завів у себе ріжні нові роди обезпечення, з котрих для будучности Союза має велике значінне Молодечий Департамент, від організації котрого залежить продовжение Союза в безконечність.

На місце старших членів, що були піонірами братства, прийшли молодші члени, як гр. Іван Столяр, Іван Коба, Филип Шаршанович, Іван Барна, Михайло Петрик, Данило Зальопаний і другі, яких усіх перечислити не можна, а які всі причинилися немало до зросту братства.

В день ювилею братства св. Петра й Павла зайвим є представляти його працю. Єя праця розсипана на протязі 30 літ тими жертвами, які складали його члени; допомогами, якими Союз і Братство втирав сльози вдовам і сиротам по померших своїх членах; дбав за їх освіту. Отся робота хвалить і величає братство краще, як можуть його звеличати слова.

На закінчення концерту виступив ще раз гр. Кость Сеньчук, предсідатель братства, та подякував зібраним членам і гостям, місцевим і позамісцевим за численну участь у святі братства; священикови за відправу і проповідь, бесідникови за промову, хорам і диригентам за хожденне на проби й спів, жінкам за поміч при декорованню галі та всім за труди, які вони поклали коло звеличання свята братства. Мішаний хор заспівав Ще не вмерла Україна, і концерт покінчився.

О годині 5. почався в своїй гали баль, який тревав до опівночи.

Свято 30-літного істновання братства св. Петра й Павла лишилося в памяти нашого громадянства як прекрасний спомин. Згадати треба, що за старанием комітету не перемовчали наше свято й американські газети. Щоденна газета „Cohoes American" з дня 28. мая подала таку новинку:

UKRAINIAN GROUP PLANS TO OBSERVE 30TH ANNIVERSARY.

Noted Editor to Be Speaker At Exercises Tomorrow In Church of Saint Peter and Paul.

The Ukrainian Brotherhood of St. Peter and St. Paul's church will observe the thirtieth anniversary of its founding tomorrow at the church. This organization which started with 11 members brought about the formation of the congregation of the church which at the present time has 130 active members.

Special services will mark the anniversary in the church tomorrow morning when Rev. John Suchowsky, the pastor, will preach.

Tomorrow afternoon there will be a concert at the church at 2 o'clock. It was announced that Emilan Reviuk of Jersey City, editor of „Svoboda", one of the leading Ukrainian newspapers in the East, will be speaker. Later there will be a special session in honor of the occasion.

The brotherhood is looked upon as one of the main organizations of the local church. This society was formed among the first Ukrainian families to come to Cohoes. It had expanded its membership continually from the original 11 in 1897 to such an extent that the church was organized ten years later.

There are still a number of the original members of the organization in the city and these will be the guests on honor at the affair tomorrow.

ВОДА ДО ВОЛОСЯ ЗАМІСЦЬ ГОРІВКИ.

В ріжних місцевостях шведської провінції Норлянд — як повідомляють штокгольмські часописи — продавали у великих скіл: костях високопроцентову воду до волося і люде пили її як горівку. Щоби цьому зарадити, громадська управа Сорселе й Азарне (Ємтляндія) розпорядили, що воду до волося можна продавати лише за припісом. Продавці мають провадити лісту купуючих воду до волося, кольонську воду й подібні. Купуючий мусить власноручно ствердити, що закупив якусь із згаданих вод.

—o—

МУСОЛІНІ І КУЛЬТ НАПОЛЕОНА.

Мусоліні заявив недавно одному журналістові, що культ Наполеонового гробу, який управляють Французи, то справжне „приготовлювання війни". Після такої заяви один паризький журналіст постановив ствердити, хто властиво відвідує гріб цісаря Французів. Посидів там одну годину і за той час начислив 120 відвідувачів, які відповідно до їх мови припадали на такі національности: 49 Англійців і Американців, 13 Москалів, 12 Італійців, 9 Бельгійців, 7 Німців, 11 Австрійців (цікаво, як їх Француз розпізнав по мові), 4 Еспанці, 2 Японці, 3 незнаної національности. Решта 10, то були Французи з провінції, які перший раз приїхали до Парижа. З того журналіст вносить, що культ Наполеона є більший серед чужинців, як серед Французів. Зрештою з анкети, розписаної тому чотири роки, виходило з 5,000 віддавна замешканих у Парижі Французів більше як половина, бо 3,785 ніколи не навідувалися до Наполеонового гробу.

—o—

ЛЮДСЬКИЙ МОЗОК СВІТИТЬ

Мозок має не лише світляну силу, але висилає справжнє фізичне світло, яке можна сфотографувати. Світляну силу мозку відкрив др. Макс де Криніс, асистент проф. Гартмана на університетській клініці в Ґрацу (головне місто в Стирії). Згадний учений досліджував усі людські органи щодо їх світляної сили і переконався, що мозок має найбільше тої сили. Але, щоби мозок світив, треба насамперед освітити його, а потім він висилає власні постійні проміні. Робив той професор осьтак свій досвід: можливо якнайскорше добував мозок із трупа, сушив, а потім виставляв на ділання сонішних промінів (вісім годин на сонці або півтора години під кварцовою лямпою). Потім заніс той мозок до фотографічної оптичної темні та уставив біля нього фотографічну клішу. І ось кліша чорніється в цьому місці. А це може спричинити лише тіло, яке само світить. Але в мозку є теж субстанція, якої не муситься насамперед насвітлювати. Є то лецитана, головний чинник діяльности нервів і мозку, званий поживою нервів. Мозкова лецитана світить навіть тоді, як її передтим не освітлювано, і зачорнює фотографічну клішу. Тут слід ще зазначити, що прикмети світляні мають органічні й неорганічні тіла, як прим. дерева, папір, металі, олії. Але і їх треба насамперед насвітлити.

ПРОТОКОЛ

РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗА, відбувшогося в днях від 16.—18. лютого 1927 р.

(Продовження)

—o—

По скінченню справи Д. Братуся передискутовано оскарження І. Мельника з Байону, І. Шклярика з Ню Йорку і М. Піціля з Бервік, Па., в якій то дискусії сконстатовано, що справи ті не є достаточно підготовлені, щоби можна їх взяти сейчас під мировий суд гол. уряду, супроти чого ті справи остануться до полагодження пізнійше Екзекутивою згідно з статутом У. Н. Союза.

По вичерпанню „скарг" на денний порядок прийшли „запомоги".

Справи запомог реферує гол. фінансовий секретар Р. Слободян, цитуючи важнійші уступи з просьб і поручень відділових урядників, а передовсім лікарських засвідчень, при чім час від часу покликується на опінію присутного лікаря, гол. радного д-ра М. Клима.

По переведенню дискусій над кождою справою з осібна, в яких забирали голос всі присутні гол. урядники, формально ухвалено виасигнувати з фонду запомогового слідуючі допомоги:

Михайло Крупа, від. 8., на поставлене і поперте внесенне ухвалено уділити в дорозі ласки суму $25.00.

Михайло Сидор, від. 70., ухвалено в дорозі ласки суму $25.00.

Дмитро Оришко, від. 79., ухвалено суму $50.00.

Теодор Винник, від. 90., ухвалено додаткову запомогу в сумі $50.00 в дорозі ласки.

Василь Шак, від. 91., утрата ока, ухвалено $100.00.

Іван Пиляк, від. 94., ухвалено суму $75.00.

Петро Предзімірський, від. 99., вибрав всю належну запомогу, ухвалено заплатити місячні вкладки за рік в сумі $20.00.

Стефан Лещишин, від. 99., ухвалено суму $100.00 для дітий, бо батько знаходиться в домі зумашедших.

Арсеній Гербут, від. 106., ухвалено суму $50.00.

Йосиф Рудик, від. 127., ухвалено суму $50.00.

Василь Липовий, від. 139, ухвалено суму $50.00.

Іван Михальчук, від. 144., ухвалено суму $50.00.

Петро Паньчак, в. 179., ухвалено заплатити місячні вкладки за рік в сумі $13.00.

Петро Пецик, від. 191., ухвалено виплатити в дорозі ласки суму $25.00.

Петро Ірха, від. 192., ухвалено суму $50.00.

Микола Сичик, від. 192., ухвалено виплатити в дорозі ласки суму $25.00.

Ілько Костецький, від. 197., ухвалено виплатити $75.00.

Стефан Яворський, від. 199., ухвалено виплатити $75.00.

Анна Кіцак, від. 202., ухвалено виплатити в дорозі ласки суму $25.00 і місячні вкладки за один рік $21.00, разом $46.00.

Іван Мисливий, від. 230., ухвалено суму $50.00.

Марія Ріпка, від. 232., ухвалено суму $50.00.

Іван Бобак, від. 235., ухвалено виплатити суму $50.00 в дорозі ласки.

Іван Кущак, від. 237., на поставлене і поперте внесенне запомогу відкинено, бо ся справа належить до каси хорих відділу, якого тойже є членом.

Марія Карбовник, від. 254., ухвалено виплатити суму $25.00 в дорозі ласки.

Юрій Онуфрик, від. 276., над сею справою розвелась довша дискусія, бо член самотний, є майже цілком спаралізований і не маючи тут рідні позістає на ласці людий. Місцевий відділ просить, щоби виплатити посмертну запомогу, бо згаданий член до жадної праці не здібний. Тому однак, що статут організації не дозволяє з фонду посмертного на старі роди обезпечення виплачувати які небудь запомоги, проситься відпоручити справу до фонду запомогового. Хорим членом занятись хоче добродійне товариство і відіслати його до Галичини з відповідною опікою в дорозі.

По довшій дебаті, в котрій забирали слово майже всі головні урядники, на поставлене внесенне Г. Пилюка, поперте др. Климом, ухвалено виплати суму $500.00, однак під тим услівєм, що даний член поквітує організацію і більше ні він ні спадкоємці не будуть мати жадних претенсій до запомог з каси У. Н. Союза.

Семен Кучмій, від. 316., ухвалено виплатити суму $50.00.

Василь Проць, від. 345., ухвалено виплатити в дорозі ласки суму $25.00.

Василь Притула, від. 365., ухвалено виплатити в дорозі ласки суму $50.00.

Дмитро Гнатів, від. 367., на поставлене і поперте внесенне запомогу відкинено як неоправдану, бо член дістав запомогу в квітні 1926 р., тому його черга до запомоги буде в квітні 1927 р., як що відповідний друк буде виповнений згідно зі статутом організації.

Йосиф Березіцький, від. 370., на поставлене і поперте внесенне ухвалено виплатити суму $50.00 в дорозі ласки.

Всі інші просьби, які не були виготовлені згідно зі статутом організації на відповідних до сего друках, відкинено із тим застереженнєм, що такі мають бути остаточно вирішені гол. екзекутивою, о скілько будуть внесені згідно зі статутом, параграф 168.

Дискусія над добром організації. — Організоване членів і дітий.

Гол. радний М. Петрівський підносить факт, що живим словом ліпше приєднувати членів до організації, ніж відкликами, друкованими в Свободі або осібно і звертає увагу, що кождий головний урядник, а так само редактори, виїзджаючи в дальші сторони, куди рідко коли навідуються бесідники і представники організації, як приміром до Ст. Луіс, Мо., не ограничаючися лишень на одній темі або справі, повинні таку подальшу поїздку використати як найобширнійше, хочби для того треба було задержатися в даній місцевости або в сусідстві довше.

Члени ширшого гол. уряду, в подальших сторонах замешкалі, повинні старатися обняти під свій вплив як найширший круг відділів, відвідувати їх і бувати на всяких організаційних торжествах, ювилеях, посвяченнях прапорів, народних домів і т. п., не ждучи на припорученя з гол. канцелярії. Такі поїздки булиби користні не лиш для організації, але й для поодиноких відділів, котрі радо поносилиби їх малі кошта.

Гол. радний Т. Михальчук признає, що як раз тепер, коли потрібно є устно пояснювати значіння і користи нових родів обезпечення повнолітних і дітий тай старатися, щоби всі члени вписали всі свої діти на обезпеченнє в своїй організації, такі поїздки являються конечними, бо факт, що поки-що дуже мале число членів обезпечує свої діти в У. Н. Союзі, хоч тут се обезпеченнє много ліпше і таньше, як дають ріжні асекураційні підприємства або запомогові організації. Той факт вказує на се, що як родичі-члени, так самі відділові урядники потребують устних пояснень, що то не задля патріотизму, але в їх власнім інтересі, всі члени повинни своїх дітий до У. Н. Союза вписати. На 20 тисяч повнолітних членів можна певно числити, що мусить бути 50 тисяч дітий і вони певно всі є обезпечені, бо се вже була річ многих агентів, що вештаються по хатах наших і записують дітий, коли їх батьки в роботі і тим батькам нема кому пояснити, що таким чином вони позбавлені привілеїв, які дає їм власна організація, що таким чином вони кривдять себе і своїх дітий та такою легковажностю що до обезпечення їх дітий в своїй організації вони тую організацію підкопують.

Факт, що ще є близько ціла сотка відділів, в яких зовсім нема молодечого департаменту, вказує, що та легкодушність переходить всяку границю, та що в тім напрямку муситься щось робити.

Гол. містопредсідателька пані М. Ольшаницька пропонує, щоби гол. канцелярія час від часу поміщувала викази тих відділів, в котрих не ведеться молодечого департаменту, подаючи повні назви, адреси, місце і час відбування мітінґів, на се, щоби найблизше замешкалі гол. урядники могли в ту справу особисто вглянути і її поправити.

В дальшій дискусії, в якій брали участь майже всі присутні гол. урядники, сконстатовано, що заохота для секретарів в урядовім діловодстві, а передовсім в єднанню нових членів в формі організаційної надгороди, а то 10% від діточих вкладок, а 25% від нових родів повнолітних членів протягом першого року обезпечення, не осягає пожаданих наслідків і не викликує більше енергії від інтересованих урядників-діловодчиків тому, що поки-що з огляду на мале число членів суми тих нагород дуже малі, а й такі викликують між членами заздрість і ворожнечу, замісць співпраці і помочі. Фактом є, що много секретарів не лиш, що на таку нагороду рефлектувати не може і задля тої нагороди не працює, але прямо боїться таку нагороду собі взяти, коли йому її пішлеться. А коли її бере, то зі страхом і так, щоби о тім члени і другі урядники не знали. Щоби через кількадесять центів нагороди не викликувати заздрости, не набути ворогів.

До гол. канцелярії не рідко приходять листи, щоби такі надгороди або посилати осібним чеком просто на імя секретаря або зовсім не посилати, бо з такої надгороди більше шкоди ніж пожитку бути може. В таких обставинах, не маючи за собою настановлених ані винадгороджених діловодчиків, організація не має того, на чім головно її технічну часть як будь-що-будь. запомогово-асекураційного підприємства розвинути можна.

На жаль в нас ще нема зрозуміння тої ситуації, яка через брак сталого допливу свіжої еміграції тепер витворюється. За мало здаємо собі справу з того, що організація чим раз більше затрачує старий іміграційно-патріотичний характер, а прибирає чисто американський асекураційно-бізнесовий. Що слідуюче поколінне нашої іміграції тої організації держатися і її поширяти зможе тільки тому, що в ній буде бачити повну ґарантію свого і своїх родин обезпечення, поставленого на дійсно американській бізнесовій стопі. Що праця організаційна буде відповідно заплачена так, як за таку працю платять всі інші американські організації. Праця безплатна, з почуття патріотичного обовязку, останеся тільки спомином, як тая, що уможливила тую організацію збудувати, довести її до нинішної величини.

Правдою є, що так довго, як стара еміґрація жиє і як не брак патріотичних робітників-каменярів сеї організації, вона ще може користуватися їх безкористною організаційною роботою, скажім ще яких 10 або 15 літ, та се не значить, що ми вже тепер не мусимо хоч поволи, але постепенно заводити таку систему, яка нашим наслідникам уможливить тую організацію повести і дальше розвивати. Щоби так як ми тепер не є послідними між запомоговими організаціями іміґрантів, щоби наші діти могли в тій позиції вдержатися і в такій своїм дітям передати.

Ситуацію нашої організації можна би порівнати до такої будівлі, якій колись дано сильні і здорові підвалини, не ограничуючи самої будівлі, яка вже доходить до таких мір, яких старі підвалини довго видержати не зможуть. Підвалинами росту організації є організуючий її апарат. Наша організація вже той свій організуючий апарат переростає. І хоч той організуючий апарат ще поки-що у нас функціонує так, як і колись, однак вже дається відчувати, що він для теперішних розмірів організації не вистарчає.

Гол. містопредсідатель, д. М. Угорчак, вказує на приміри з інших великих американських запомогових організацій, які так само повставали майже з нічого, відтак дійшли до міри днесь найповажнійших асекураційно-запомогових інституцій і каже, що у нас є всі дані і конечна потреба іти за ними втертими слідами. Організація наша вже днесь в ряді міліонових запомогових інституцій американських і під сталою державною контролею. Коли чесною і розумною господаркою тим народним добром ми дійшли вже до таких розмірів, то певно нам і не забракне здорового розуму поправити, доповнити, змодернізувати, чи цілком новий організаційний апарат вставити. Бо хоч ми Українці, то ми вже й Американці і не гірші від других. Не буде між нами таких, щоби не розуміли, що як всякий апарат удосконалюється, так і апарат організуючий організацію мусить достосовуватися до часу і поступу. Минувша конвенція вже відчувала, що наші конвенції зількома сотнями делеґатів є за тяжкі, аби могли відповідати своїй задачі і веліла виробити пляни, щоби у нас, як і у других великих запомогових організаціях, задача конвенції була поділена на збори делеґатів стейтових і національних і таким чином могла обійтися менчими силами і менчими коштами, а з більшим пожитком для організації. Так само скорше чи пізнійше мусимо дійти до переконання, що так, як у других тої міри організаціях, так і в нашім У. Н. Союзі той організуючий апарат муситься витягнути десьтам аж з під фундаментів і поставити на самій горі, так як се є у других. Коли другі організації дійшли до того, що не лиш покликами-відозвами, принагідно або нахабно, але пляново і систематично, а передовсім дуже осторожно ведеться сталий наплив нових членів, то і в нас знайдеться і сила і фонди в такий самий спосіб тую справу трактувати. Ми мусимо мати не лиш відповідно винагороджуваних організаторів, але й більшу контролю над станом здоровля вступаючих і ми вже в тім напрямі зробили поступ, заводячи процентову скалю винадгороджування для секретарів. Також не можна дивуватися, що з того приводу трафляються ворожнечі або тертя між людьми, що не здають собі справи з того, що робиться та в якій цілі се робиться, бо сего не буде довго. Ми нарід невільничий, не навиклий мати свої публичні інституції і в них робітників оплачувати, однак ми тут в Америці що-раз більше до того привикаємо і вже не далекий той час, коли такі причини ворожнечі не будуть мати місця між членами сеї організації. І в нас мусить дійти до того, що на адвертайзмент, на організованнє членів буде осібний департамент з осібними урядниками і на се будуть мусіли бути відповідні фонди. А поки того нема, ми всі так, як узнаємо висшість живого слова над друкованими відозвами, стараймося того слова як найбільше вживати всюда, де до того є нагода, а при тім і друкованого не занедбуймо тим більше, що поки-що се є найважнійшим нашим средством аґітаційним. Хоч се є виключене, щоби се річне засіданнє могло зарядити якісь радикальні зміни в тім зглядї, однак се є дуже добре, що такі справи вже обговорюється і тим самим приготовлюється розвязку, коли на се прийде відповідний час, то є коли вже не лиш гол. урядники, але всі члени той брак відчують і зміни обставин захочуть.

Гол. рек. секретар, І. Каштанюк, заявляє, що в дійсности організація дійшла вже до тої міри, що не тільки дотеперішна система організовання, але навіть поміщення гол. канцелярії стаються невистарчаючими та зближається конечність не лиш прибрати реальнійші форми організовання членів, але також змодернізовання форм управи, даючи їй відповідне поміщення для всіх департаментів, без чого ширшої діяльности, відповідної розмірам організації, розвинути не дасться.

(Конець буде).